

Radio Riga

Ytterligare en populär svensksändare var Radio Riga och en av de stationer som en nybörjare oftast fick in tidigt i DX-karriären då den var lätthörd både på mellanvåg och på kortvåg, där man liksom Radio Tallinn sände i 49-metersbandet. Sändningarna startade den 1 september 1960. På redaktionen fanns i allmänhet en svensk samt lettiska medarbetare som lärt sig svenska vid olika universitet i Sovjetunionen eller genom självstudier. En mycket känd radoröst från starten och många år framåt blev Aldona Tepfere. Hon berättar i en intervju för tidningen Expressen 1989 att gränserna för vad man får säga drastiskt flyttats fram genom glasnost och perestrojka för att slutligen helt försvinna.

”När våra lyssnare skrev och frågade om våra problem svarade vi alltid att det inte fanns några problem här” berättar Aldona i artikeln. Så pass sent som 1987 kunde man inte rapportera om motståndet mot Daugava-projektet. Det var ett vattenkraftverk som skulle ge liten effekt och låga inkomster men innebära avsevärda ingrepp i miljön.

Den svenska redaktionen i Riga fick från Moskvaradion ofta officiella kommentarer att läsa upp. Men även under sovjettiden hände det att man redigerade materialet med en viss urskiljning och det var inte alltid man läste upp Brezjnevs tal i sin helhet, vilket var ett krav från ledningen.

Radio Riga ställde ofta upp och sände specialprogram för olika DX-klubbar samt skänkte priser till DX-tävlingar. Ett stående inslag var programmet ”DX-time” som presenterades av DX-aren Krister Nilsson från Uddevalla.

Även Lettlands självständighet erkändes av Sovjet den 6 september 1991 och de svenska programmen kom att upphöra kort därefter av ekonomiska skäl.

Radio Prag

Radio Prag blev en av de mest populära svensksändarna bland DX-are. Inledningsvis var de svenska sändningarna en del av den skandinaviska avdelningen där man sände varannan dag på svenska och norska. Så småningom tog de svenska programmen allt större plats

och sändningstiden utökades så att Pragradion sände på svenska en halvtimme tre gånger per dag.

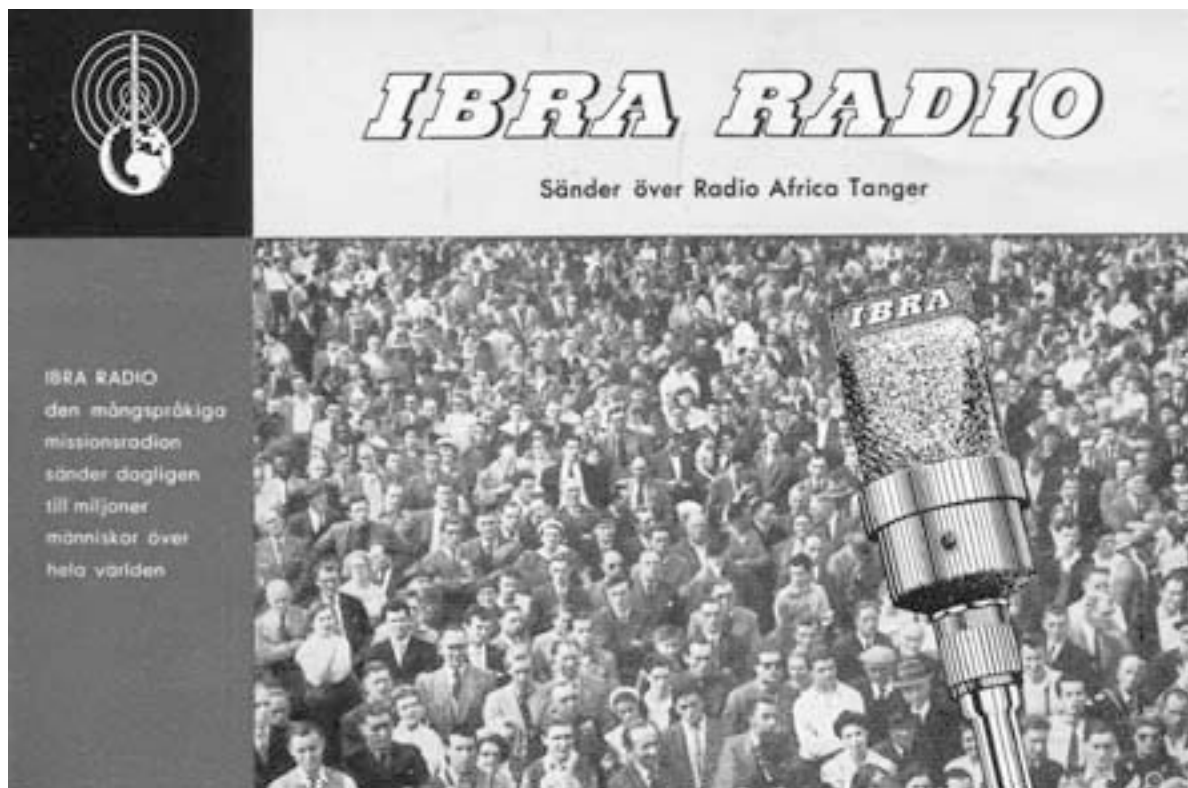
Sport var ofta förekommande och exempelvis gästande hockeylag intervjuades av och till i programmen. Många lyssnare brevväxlade med programledarna vilket redaktionen tyckte var ett alldeles utmärkt sätt att få en bättre kontakt. Radio Prag sände ofta specialprogram för DX-klubbar, bidrog flitigt med priser till DX-tävlingar och vannlade sig på alla sätt om att upprätthålla en god relation med sina lyssnare. Däravande Riksförbundet DX-Alliansen sände regelbundet specialprogram över Radio Prag. Men år 1965 upphörde de svenska sändningarna trots många protester från svenska DX-are.

IBRA Radio

När IBRA Radio år 1971 efter många års bortavaro från kortvågen började sända över Radio Trans Europe i Portugal kunde radiohandlarna rapportera en markant ökad efterfrågan på gamla inbyttarörmottagare med kortvåg. Det var alltså inte bara DX-are som var intresserade utan i högsta grad vanliga lyssnare som på detta sätt ville ta in stationen på det sätt som stod till buds, långt innan såväl närradio som webbradio. Sändningarna om 15 minuter per vecka på 9670 kHz annonserades ut såväl i rikspress som lokaltidningar. Men redan decennier tidigare hade IBRA Radio varit en mycket populär station, när DX-hobbyn befann sig i sitt absoluta zenit och antalet utövare kunde räknas i tiotusental.

Från Radiotjänst till Tanger

IBRAs historia är välkänd bland de flesta DX-are. Den börjar med att Pingstkyrkan bojkottades av Radiotjänst på grund av att man i ett program hade sänt ett vittnesbörd om en sjuk som blivit helad. När man nu inte längre kunde nå ut via den svenska statsradion började pingströrelsens dynamiske ledare Lewi Pethrus och hans team att se över andra alternativ. Ett logiskt sätt att komma vidare var förstås att sända till Sverige över en station belägen i ett annat land. Kort efter att man tvingats lämna Radiotjänst genomfördes några provsändningar över Radio Luxemburg men mottagningskvaliteten ansågs inte tillfredsställande.

QSL-kort från IBRA Radio, Tanger ur Claës-W. Englunds samlingar.

IBRA Radio kunde ha blivit Sveriges första radiopirat till sjöss. När inte sändningarna över Radio Luxemburg gav vad man hoppats började Pingstkyrkan förbereda en flytande radiostation. 1953 köptes det före detta passagerarfartyget s/s Aeolus av International Broadcasting Association AB i Örebro för 200.000 kronor. Planen var att missionera och sända radiogudstjänster från fartyget. Studiolokaler skulle byggas i en nyinköpt villa med egen ångbåtsbrygga vid Baggensfjärden utanför Saltsjöbaden (nu kursgård för KF). Man inköpte även en passbåt som skulle användas för transporter av programband och förnödenheter till radiofartyget. Men projektet övergavs då man tvivla-

de på att få tillräcklig täckning från den flytande sändaren.

Nästa försök blev att sända över Radio Andorra, som ägdes av radiomannen Jacques Trémoulet. Ett antal programband skickades till Andorra för utsändning men de kom aldrig fram. Möjligen var det sabotage från krafter som inte önskade protestantiska sändningar från det katolska Andorra?

Trémoulet hade dock en annan station, Radio Africa, belägen i den internationella zonen Tanger. Nu erbjöds IBRA Radio sändningstid över denna station. Förutsättningen för etableringen i Tanger var att man investerade i ett befintligt företag vilket IBRA gjorde

genom att bygga en egen sändarstation på den så kallade Piratkullen. Formellt ägdes utrustningen av Radio Africa men den var avsedd för IBRAs sändningar. Man förbjöds att föra ut pengar från Sverige för att finansiera projektet men det löstes genom att tusentals svenska medlemmar i den nybildade föreningen IBRA Radio Federation i Tanger skickade var sin postanvisning på medlemsavgiften, vilket var fullt tillåtet. Något som inte var populärt hos postmästaren i Tanger som fick säckvis med postanvisningar att hantera.

Sändningar från Portugal

Under 1950-talet blev IBRA mycket populär bland många lyssnare då man var en synnerligen DX-vänlig station. Man hade också många snygga QSL-kort och redaktionerna för de olika språken hade egna QSL. Men det politiska läget förändrades, Tangers status som internationell zon upphörde 1956 och området införlivades med Marocko. Det praktiska genomförandet av beslutet dröjde dock och förhoppningen fanns att kunna fortsätta sända. 1959 kom dock ett dekret att all privat radioverksamhet i Tanger måste upphöra före årsskiftet och in i det sista sände IBRA Radio vidare, den sista tiden med endast en sändare som man strax före julafton 1959 i sista minuten lyckades lasta ombord på ett fartyg för att föra utrustningen i säkerhet för beslag.

IBRA Radio skulle nu vara borta från kortvågen i ett drygt decennium. Men

än en gång kom Jacques Trémoulet till räddning. Han ingick i ett konsortium som satte upp Radio Trans Europe med ett par 250 kW kortvågssändare i Sines, Portugal och erbjöd på nytt sina gamla kunder IBRA sändningstid. Jacques Trémoulet avled för övrigt kort efter att stationen kom igång. IBRA Radio sände från Portugal på en mängd olika språk och med en hel del sändningar riktade till östblocket. I samband med de politiska omvälvningarna i Östeuropa 1991 upphörde sändningarna över Sines. Sedan dess har IBRA arbetat vidare med hjälp av ett stort antal redaktioner i olika länder och genom att hyra sändningstid över olika stationer samt webbsändningar.